

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ неперервної освіти і туризму

ПОГОДЖЕНО
Директор
ННІ неперервної освіти і туризму

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
В.о. завідувача кафедри публічного
управління, менеджменту
інноваційної
діяльності та дорадництва

_____ Гриценко І.С.
(підпис)

_____ Приліпко С.М.
(підпис)

« ____ » _____ 2025р.

« ____ » _____ 2025р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Механізми формування партнерства Міністерства освіти і науки

України з міжнародними освітніми організаціями

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньої програми
д. держ.упр., доцент

_____ Олійник В.В.

Керівник бакалаврської
Кваліфікаційної роботи
кн. з держ.упр., ст. викладач

_____ Сизон В.Г.

Виконала

_____ Набатова С.А.

КИЇВ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ІНІ неперервної освіти і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри публічного
управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва
д.держ.упр., доцент _____ С. Приліпко
« » _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ

**ДО ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ**

Набатової Софії Андріївни

Спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**
(шифр і назва)

Освітня програма **«Публічне управління та адміністрування»**

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи: **Програми відновлення та
повоєнного розвитку територіальних громад**

затверджена наказом ректора НУБіП України від 23.12.2024 р. №2295 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 20.05.2025

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: нормативно-правові акти, наукові доробки вітчизняних та зарубіжних учених щодо об'єкту дослідження суспільно-економічні процеси розроблення й реалізації програм відновлення громад.

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи :
законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні дані, аналітичні звіти, матеріали з офіційних сайтів органів публічної влади та інших суб'єктів публічного управління, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань публічного управління та адміністрування.

Об'єкт дослідження – є процес формування та реалізації міжнародного освітнього партнерства Міністерства освіти і науки

України з міжнародними освітніми організаціями, а також механізми, через які здійснюється співпраця в галузі освіти..

Предмет дослідження – є інструменти та стратегії, що використовуються Міністерством освіти і науки України для формування та підтримки партнерства з міжнародними освітніми організаціями.

Метою дослідження є аналіз механізмів формування партнерства Міністерства освіти і науки України з міжнародними освітніми організаціями, а також вивчення їхнього впливу на розвиток національної освітньої системи.

Перелік завдань, які повинен виконати здобувач вищої освіти для досягнення поставленої мети:

- дослідити сутність і роль міжнародного співробітництва в галузі освіти;
- визначити правові та нормативні засади партнерства у сфері освіти;
- дослідити форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства;
- проаналізувати основні напрями міжнародної освітньої політики МОН України;
- оцінити участь України в міжнародних освітніх програмах і ініціативах (Erasmus+, Horizon Europe тощо);
- провести аналіз співпраці МОН України з ключовими міжнародними освітніми організаціями (UNESCO, OECD, EUA та ін.);
- визначити механізми формування сталого партнерства з міжнародними організаціями;
- дослідити перешкоди та виклики у розбудові міжнародного освітнього співробітництва;
- запропонувати стратегії та перспективи посилення міжнародної інтеграції української освіти.

Дата видачі завдання « » _____ 2025 року

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи,
кн. з держ. упр., ст. викладач

_____ **Сизон В.Г.**

Завдання прийняв до виконання

_____ **Набатова С.А.**

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ПАРТНЕРСТВА.....	10
1.1 Сутність і роль міжнародного співробітництва в галузі освіти	10
1.2 Правові та нормативні засади партнерства у сфері освіти	14
1.3 Форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства.....	16
РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	25
2.1 Основні напрями міжнародної освітньої політики МОН України	25
2.2 Участь України в міжнародних освітніх програмах і ініціативах (Erasmus+, Horizon Europe тощо).....	29
2.3 Аналіз співпраці МОН України з ключовими міжнародними освітніми організаціями (UNESCO, OECD, EUA та ін.)	36
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА МОН УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОСВІТНІМИ СТРУКТУРАМИ.....	45
3.1 Механізми формування сталого партнерства з міжнародними організаціями.....	45
3.2 Перешкоди та виклики у розбудові міжнародного освітнього співробітництва	48
3.3 Стратегії та перспективи посилення міжнародної інтеграції української освіти	51
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

РЕФЕРАТ

Набатова С.А. Механізми формування партнерства Міністерства освіти і науки України з міжнародними освітніми організаціям: бакалавр. робота : спец. 281 “Публічне управління та адміністрування” / Софія Андріївна Набатова ; НУБіП України; каф. публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності; керівник В. Г. Сизон, кн. з держ. упр., ст. викладач – Київ, 2025. – 63 с.

Анотація. У роботі розглянуто основні механізми формування партнерства Міністерства освіти і науки України з міжнародними освітніми організаціями. Проаналізовано нормативно-правову базу, інституційні моделі взаємодії та стратегічні підходи до розвитку співпраці у сфері освіти. Особливу увагу приділено участі України у міжнародних освітніх програмах, таких як Erasmus+, Horizon Europe, програмі ЮНЕСКО та ініціативах Ради Європи. Визначено чинники, що сприяють ефективному партнерству: відкритість до інновацій, інтеграція у європейський освітній простір, адаптація до міжнародних стандартів якості. Водночас окреслено ключові виклики, серед яких — забезпечення стабільного фінансування, кадрове забезпечення, а також необхідність посилення координації між державними структурами та міжнародними донорами. Автор підкреслює важливість цілеспрямованої державної політики у формуванні довготривалих і результативних партнерств, які сприяють модернізації національної системи освіти, її інтернаціоналізації та підвищенню конкурентоспроможності на глобальному рівні.

Ключові слова: міжнародне партнерство, Міністерство освіти і науки України, освітня політика, міжнародні організації, Erasmus+, інтернаціоналізація освіти, освітні реформи, освітня співпраця, стратегічне партнерство, міжнародні програми.

ВСТУП

Актуальність теми. Механізми формування партнерства Міністерства освіти і науки України з міжнародними освітніми організаціями є важливим аспектом зовнішньої освітньої політики України. У сучасному глобалізованому світі міжнародна співпраця в галузі освіти стала ключовим фактором розвитку національних освітніх систем, покращення якості навчання та підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів. Для України, з її прагненням інтегруватися в європейське та міжнародне співтовариство, укладання стратегічних партнерських угод із провідними міжнародними організаціями в галузі освіти має особливу важливість.

Співпраця з міжнародними освітніми організаціями дозволяє Україні реалізувати програми академічного обміну, забезпечувати доступ до передових педагогічних технологій та наукових досягнень, сприяти мобільності студентів і викладачів, а також залучати інвестиції для розвитку освітньої інфраструктури. У контексті реформування української освіти, важливим є забезпечення її відповідності міжнародним стандартам, що є необхідною умовою для інтеграції українських вищих навчальних закладів в європейську та світову освітню спільноту. Важливу роль у цьому процесі відіграє Міністерство освіти і науки України, яке визначає основні напрями співпраці з міжнародними партнерами, формує політику та ініціативи, що сприяють розвитку та зміцненню цих партнерств. У свою чергу, міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО, Європейський Союз, Британська рада, підтримують Україну в реалізації національних освітніх стратегій, надаючи фінансування, консультативну підтримку та технології для вдосконалення освітнього процесу. У цьому контексті, механізми формування партнерства між Міністерством освіти і науки України та міжнародними організаціями є важливим інструментом для розвитку освітньої сфери в країні, що дозволяє враховувати світові тенденції та адаптувати їх до національних умов. Зважаючи на глобальні виклики, зокрема кризу, спричинену війною,

міжнародне співробітництво в освіті стає ще більш важливим для забезпечення стабільного розвитку та подальшого підвищення рівня національної освіти.

Метою дослідження є аналіз механізмів формування партнерства Міністерства освіти і науки України з міжнародними освітніми організаціями, а також вивчення їхнього впливу на розвиток національної освітньої системи.

Відповідно до поставленої мети, необхідно вирішити ряд **завдань**:

- дослідити сутність і роль міжнародного співробітництва в галузі освіти;
- визначити правові та нормативні засади партнерства у сфері освіти;
- дослідити форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства;
- проаналізувати основні напрями міжнародної освітньої політики МОН України;
- оцінити участь України в міжнародних освітніх програмах і ініціативах (Erasmus+, Horizon Europe тощо);
- провести аналіз співпраці МОН України з ключовими міжнародними освітніми організаціями (UNESCO, OECD, EUA та ін.);
- визначити механізми формування сталого партнерства з міжнародними організаціями;
- дослідити перешкоди та виклики у розбудові міжнародного освітнього співробітництва;
- запропонувати стратегії та перспективи посилення міжнародної інтеграції української освіти.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації міжнародного освітнього партнерства Міністерства освіти і науки України з міжнародними освітніми організаціями, а також механізми, через які здійснюється співпраця в галузі освіти.

Предметом дослідження є інструменти та стратегії, що використовуються Міністерством освіти і науки України для формування та підтримки партнерства з міжнародними освітніми організаціями.

Методи дослідження. У процесі теоретичного вивчення проблеми і науково-експериментальної роботи застосовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження теоретичного характеру: аналіз досліджень, узагальнення отриманої інформації, класифікація, систематизація даних, інтерпретація інформації, кількісний та якісний аналіз отриманих результатів.

Інформаційна база дослідження включає: нормативно-правові акти; наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з теми дослідження; статистичні дані; досвід передових підприємств та інше.

Структура роботи. Робота обумовлена метою та завданнями дослідження, структурно складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел — 40, включаючи 7 іноземною мовою. Загальний об'єм роботи сторінок машинописного тексту — 63.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ПАРТНЕРСТВА

1.1 Сутність і роль міжнародного співробітництва в галузі освіти

Міжнародне співробітництво в галузі освіти є важливим аспектом глобалізації, яке сприяє розвитку та зміцненню зв'язків між країнами на різних рівнях. В умовах сучасного світу, коли інформаційні технології, наука, культура та економіка перебувають у стані активного взаємодії, міжнародне співробітництво в освіті займає ключове місце в підтримці прогресу на глобальному рівні. Це співробітництво може охоплювати різноманітні напрямки, від академічних обмінів до спільних досліджень та розробки нових освітніх моделей.

Міжнародне співробітництво в галузі освіти включає в себе взаємодію між навчальними закладами, урядами, міжнародними організаціями, неурядовими установами, фондами та іншими учасниками з різних країн з метою покращення та удосконалення освітніх систем. Це співробітництво може проявлятися в різних формах, таких як обміни студентами, спільні освітні програми, наукові проекти, стипендії для навчання за кордоном, спільні дослідження, конференції, семінари, а також розробка та впровадження нових технологій і методик у навчанні. Міжнародне співробітництво в освіті не обмежується лише академічним обміном. Воно охоплює також культуру, мови, традиції та цінності, що дозволяє створювати глобальну спільноту, де кожна країна може навчатися від досвіду інших. Через взаємодію в галузі освіти країни можуть розвивати свої системи вищої освіти, вдосконалювати педагогічні методики та інтегрувати нові ідеї та інновації у навчальний процес.

Міжнародне співробітництво в освіті є одним із ключових факторів розвитку сучасних освітніх систем, оскільки воно дозволяє країнам обмінюватися досвідом, знаннями та ресурсами для покращення якості освіти. Завдяки цьому співробітництву країни отримують можливість вчитися одні від

одних, адаптуючи успішні моделі освіти, інноваційні методи навчання та новітні технології, що дозволяє досягти високого рівня освітніх стандартів. Це співробітництво сприяє також зростанню мобільності студентів та викладачів, підвищенню культурного розуміння та формуванню глобальної інтелектуальної спільноти. Далі розглянемо більш детально роль міжнародного співробітництва в освіті через кілька основних аспектів.

Одним із основних напрямів міжнародного співробітництва є покращення якості освіти. Взаємодія між країнами дає змогу обмінюватися досвідом у розробці навчальних програм, удосконаленні методик викладання та створенні сучасної інфраструктури для навчання. Міжнародні партнерства між університетами та освітніми установами дозволяють впроваджувати передові практики та технології, що значно підвищує ефективність навчального процесу. Наприклад, обмін досвідом між університетами Європи та Південної Кореї щодо впровадження технологій у навчання дозволяє Україні інтегрувати інноваційні методи викладання, сприяє модернізації освітніх систем і підвищенню їх ефективності. Крім того, співпраця у галузі досліджень та розробок також допомагає вдосконалювати зміст програм, додаючи нові дисципліни, орієнтуючись на актуальні виклики та потреби сучасного суспільства.

Ще одним важливим аспектом міжнародного співробітництва є підвищення мобільності студентів і викладачів. Програми обміну студентами, стипендії та програми подвійного диплома відкривають нові можливості для студентів здобути знання в міжнародному контексті, а також здійснювати дослідницьку діяльність на глобальному рівні. Ці програми не лише надають можливість вивчати нові культури та мови, а й допомагають студентам розвивати навички міжкультурної комунікації та адаптуватися до різноманітних навчальних і соціальних середовищ. Одночасно, для викладачів участь у міжнародних наукових дослідженнях, конференціях і семінарах сприяє їх професійному розвитку та підвищенню кваліфікації. Міжнародні навчальні заклади активно співпрацюють між собою, організовуючи спільні

курси, тренінги та програми для обміну знаннями, що сприяє розширенню горизонту та розвитку компетентностей педагогічного складу.

Міжнародне співробітництво також грає важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності національних систем освіти. У сучасному глобалізованому світі важливо, щоб кожна країна могла надавати якісну освіту, яка відповідала б міжнародним стандартам, щоб залучати студентів з інших країн. Спільні проекти, наукові дослідження та академічні обміни дозволяють країнам розвивати унікальні програми, що роблять навчальні заклади привабливими для іноземних студентів і науковців. Наприклад, університети в Україні, що впроваджують спільні програми з європейськими або американськими університетами, можуть розвивати міжнародне співробітництво і залучати студентів з різних країн. Це також дозволяє українським університетам підвищити рівень своїх навчальних програм, інфраструктури та науково-дослідної діяльності, що робить їх конкурентоспроможними на міжнародній арені.

Важливим елементом міжнародного співробітництва є зміцнення культурних зв'язків між країнами. Програми обміну студентами сприяють формуванню глобального міжкультурного діалогу, вивченню різних культур, мов, традицій і цінностей. Це, в свою чергу, зменшує бар'єри і стереотипи, допомагаючи створювати більш толерантне та взаємоповажне суспільство. Програми обміну також сприяють формуванню більш глибокого розуміння міжнародних відносин, покращують співпрацю в різних сферах, від культури до економіки, і можуть призводити до формування глобальних культурних та наукових мереж. Це не лише допомагає зміцнювати мирні відносини між країнами, але й сприяє розвитку міжкультурної толерантності серед молоді.

Інтелектуальна спільнота, що формується завдяки міжнародному співробітництву в освіті, є ще одним важливим елементом. Спільні дослідження, обміни знаннями та інноваціями допомагають вирішувати глобальні проблеми, такі як зміна клімату, охорона здоров'я, сталий розвиток та боротьба з бідністю. Освітні програми, що об'єднують студентів і вчених з

різних країн, дозволяють сприяти обміну ідеями та інноваціями, що дає можливість знаходити нові рішення для вирішення найважливіших світових проблем. Серед таких глобальних ініціатив можна відзначити програми, спрямовані на подолання соціальних і економічних бар'єрів, зменшення нерівності та забезпечення доступу до якісної освіти для всіх верств населення. Спільна робота вчених, студентів і організацій з різних країн дозволяє створювати інтелектуальні мережі, які є потужними інструментами для пошуку інноваційних рішень та технологій у різних сферах.

Попри численні переваги, міжнародне співробітництво в освіті стикається з певними викликами. Одним з головних є фінансова обмеженість, яка не дозволяє багатьом країнам активно інвестувати в обмін студентами, дослідницькі проекти чи інфраструктуру. Крім того, зростаюча політична нестабільність та геополітичні суперечності можуть ставити під загрозу міжнародні програми, ускладнюючи процес співпраці. Проте, ці виклики також відкривають нові перспективи для розвитку. Так, сучасні інформаційні технології дозволяють створювати дистанційні курси, онлайн-курси та віртуальні наукові колаборації, що робить міжнародну співпрацю доступною для більше країн, незалежно від їх фінансових можливостей. Інтернет-освіта і електронне навчання стають потужними інструментами, що дозволяють подолати географічні, фінансові та політичні бар'єри.

Отже, міжнародне співробітництво в освіті відіграє вирішальну роль у глобальному розвитку освіти, сприяючи зростанню конкурентоспроможності національних систем освіти, розвитку культурного обміну та зміцненню глобальних зв'язків. Це співробітництво відкриває нові можливості для студентів і викладачів, сприяє підвищенню якості освіти та створенню глобальної інтелектуальної спільноти. Хоча існують певні виклики, такі як фінансова обмеженість і політичні проблеми, нові технології та методи співпраці допомагають подолати ці труднощі і сприяють розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти.

1.2 Правові та нормативні засади партнерства у сфері освіти

Партнерство у сфері освіти — це важливий елемент, що сприяє розвитку інноваційних форм навчання, підвищенню якості освіти та сприяє інтеграції національних систем освіти в міжнародну освітню спільноту. В умовах глобалізації, коли межі між країнами стираються, а інформаційні та технологічні потоки набирають обертів, партнерство в освіті стає необхідністю для покращення навчальних стандартів, обміну досвідом і ресурсами, розвитку культурних та академічних зв'язків. Правові та нормативні засади партнерства у сфері освіти регулюють цю взаємодію, встановлюючи правила, які забезпечують справедливість, ефективність і відповідальність в процесах міжнародного співробітництва, академічних обмінах, а також національних ініціативах.

Правова основа для розвитку партнерства в освіті базується на низці міжнародних угод, державних законодавчих ініціатив і нормативних актів. Основними документами, що регулюють партнерство у сфері освіти, є міжнародні конвенції, двосторонні угоди між країнами, законодавчі акти, що стосуються освіти та наукових досліджень, а також документи, які забезпечують науково-педагогічне співробітництво в межах національних освітніх систем.

Одним із основних документів є Конвенція про визнання кваліфікацій вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти (Болонська декларація), яка сприяє гармонізації освітніх систем країн Європи, встановлюючи загальні принципи та стандарти вищої освіти. Вона є основою для створення спільних програм навчання та академічних обмінів між університетами різних країн.

Для країн поза Європейським Союзом важливими є двосторонні угоди, які регулюють співпрацю у галузі освіти, включаючи питання академічних обмінів, стипендій, досліджень і сертифікації кваліфікацій. Наприклад, угоди між державами можуть визначати конкретні умови для студентів, які бажають

навчатися за кордоном, а також створювати правову основу для визнання іноземних дипломів і наукових ступенів.

Також важливими є закони та нормативні акти, що регулюють освітній процес на національному рівні. Вони визначають принципи автономії навчальних закладів, правила для співпраці з іншими установами, забезпечення академічної свободи, доступ до освіти та прав студентів. В Україні, зокрема, Закон України "Про вищу освіту" встановлює правові засади для вищих навчальних закладів щодо організації академічних обмінів, міжнародної співпраці та участі в міжнародних освітніх програмах.

Нормативні акти, що регулюють партнерство в освіті, мають на меті створення сприятливих умов для розвитку академічних зв'язків між країнами, університетами та іншими освітніми установами. Серед таких документів — державні програми підтримки міжнародної академічної мобільності, угоди про спільні освітні програми, програми академічних обмінів, а також механізми фінансування таких ініціатив.

У рамках європейського освітнього простору важливими нормативними актами є:

1. Програма Erasmus+ — один із основних інструментів Європейського Союзу, який фінансує міжнародну мобільність студентів, викладачів та науковців. Вона сприяє розвитку партнерств між університетами, надаючи фінансову підтримку для навчальних і наукових обмінів.
2. Програма «Горизонт 2020» (тепер «Горизонт Європа») — ініціатива ЄС, спрямована на підтримку наукових досліджень і інновацій, зокрема у сфері освіти та навчання. Вона сприяє розвитку партнерства між університетами та науково-дослідними інститутами, створюючи умови для спільних досліджень і розробок.

На національному рівні важливими є державні програми, що сприяють міжнародним обмінам, зокрема:

1. Програма підтримки міжнародних обмінів та академічної мобільності студентів, аспірантів та викладачів.
2. Національна програма міжнародної співпраці у сфері науки і освіти, що включає фінансування міжнародних досліджень, обміну досвідом і спільних наукових проєктів.

Правові та нормативні засади партнерства мають ключове значення для розвитку сучасних освітніх систем, оскільки вони забезпечують можливості для інтеграції національних освітніх систем у глобальну освітню мережу. Взаємодія між університетами, науковими установами, державними органами та міжнародними організаціями допомагає адаптувати освітні системи до нових викликів, таких як цифровізація, розвиток дистанційного навчання, інтернаціоналізація та зміна попиту на ринку праці.

Тож, правові та нормативні засади партнерства в освіті створюють фундамент для розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти, яке сприяє підвищенню якості навчання, наукових досліджень і створенню можливостей для мобільності студентів і викладачів. Завдяки цим засадам країни можуть взаємодіяти, обмінюватися досвідом і ресурсами, що сприяє інтеграції їхніх освітніх систем у глобальний освітній простір. Водночас важливими є також механізми фінансування та підтримки міжнародних ініціатив, що дозволяють зробити партнерство у сфері освіти більш ефективним і доступним для усіх учасників.

1.3 Форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства

Міжнародне освітнє партнерство є важливою складовою розвитку глобальної освіти. Це співробітництво між навчальними закладами, урядами, міжнародними організаціями, бізнесом та іншими структурами, яке сприяє підвищенню якості освіти, мобільності студентів та викладачів, науковому розвитку та міжкультурному обміну. Існують різноманітні форми такого партнерства, кожна з яких має свою специфіку та сприяє вирішенню

конкретних завдань в освітньому процесі. Ось деякі з найбільш розповсюджених форм міжнародного освітнього партнерства.

Академічний обмін є однією з найбільш поширених форм міжнародного освітнього співробітництва. Цей вид партнерства дозволяє студентам та викладачам отримати можливість навчатися або викладати в іншій країні на певний період. Програми академічного обміну надають учасникам унікальні можливості для покращення мовних навичок, знайомства з новими культурами, а також розширення професійних компетенцій. Участь у таких програмах не тільки дозволяє залучати нові педагогічні методики, а й сприяє розвитку міжкультурних зв'язків, що є надзвичайно важливим у сучасному глобалізованому світі. Завдяки академічному обміну студенти отримують можливість відвідати престижні університети, отримати нові наукові знання, розширити свій кругозір і одночасно підвищити свої шанси на успішну кар'єру. Викладачі також можуть збагатити свої педагогічні практики, працюючи в іншій освітній системі, а також взаємодіяти з міжнародними колегами в рамках спільних наукових проектів.

Спільні навчальні програми і подвійні дипломи є ще однією популярною формою міжнародного співробітництва в освіті. Ці програми дають можливість студентам отримати освіту в двох або більше університетах, що працюють у партнерстві. Студенти, які завершують такі програми, отримують дипломи від кожного з університетів, що підтверджує їх кваліфікацію та дозволяє працювати в різних країнах, враховуючи міжнародні стандарти освіти. Ці програми мають безліч переваг: студенти можуть отримати досвід навчання в різних країнах, ознайомитися з різними освітніми системами та підходами до навчання, а також завести міжнародні контакти, що будуть корисні для їх подальшої кар'єри. Крім того, програми подвійного диплома допомагають університетам підвищити свою міжнародну репутацію і залучати студентів з інших країн.

Міжнародне співробітництво в наукових дослідженнях є важливою складовою розвитку сучасної науки і освіти. Спільні науково-дослідні проекти

дозволяють об'єднувати зусилля науковців з різних країн для розв'язання глобальних проблем, таких як зміна клімату, сталий розвиток, інноваційні технології, охорона навколишнього середовища та інші. Через такі проекти науковці отримують можливість працювати в міжнародних командах, застосовувати новітні методи досліджень, використовувати ресурси різних лабораторій і баз даних. Спільні конференції та публікації в наукових журналах сприяють інтеграції наукових досягнень та поширенню нових знань серед науковців у всьому світі.

Мобільність студентів та викладачів є важливим аспектом міжнародного освітнього партнерства. Багато міжнародних організацій, урядів та приватних фондів надають стипендії та гранти для студентів і викладачів, що бажають отримати освіту або здійснити наукову діяльність за кордоном. Стипендії та гранти є важливим інструментом для забезпечення доступності міжнародної освіти, оскільки вони покривають витрати на навчання, проживання, проїзд та інші витрати, що можуть виникати під час перебування в іншій країні. Вони також дають можливість студентам з різних соціальних верств брати участь у програмах обміну та навчання за кордоном, що раніше було недоступно через фінансові обмеження.

Організація міжнародних конференцій та семінарів є важливим інструментом для обміну знаннями та досвідом серед науковців, викладачів та студентів з різних країн. Це дозволяє не тільки ділитися останніми досягненнями в галузі науки та освіти, а й обговорювати важливі питання міжнародної політики в освіті, технологіях навчання та розвитку культури. Міжнародні конференції також сприяють створенню нових наукових і професійних контактів, розвитку міжнародного співробітництва та поширенню інноваційних ідей в освітньому процесі. Вони можуть включати наукові дослідження, освітні тренінги, панельні дискусії та практичні семінари, що дозволяють учасникам безпосередньо обговорювати актуальні проблеми та виклики сучасної освіти.

Культурний обмін через освіту є ще однією важливою формою міжнародного партнерства. Він сприяє збагаченню освітніх процесів новими ідеями, традиціями, культурами та соціальними практиками. Програми культурного обміну можуть включати участь студентів у культурних заходах, волонтерських проектах, а також стажування в різних країнах, що дає змогу студентам та викладачам глибше зрозуміти інші культури. Культурний обмін допомагає знижувати культурні бар'єри, боротися зі стереотипами, сприяє формуванню толерантності та взаємоповаги. Для молодих людей це є важливим етапом у розвитку їхнього світогляду та особистості, а також відкриває можливості для міжкультурного співробітництва та спільних проектів.

Форми міжнародного освітнього партнерства мають великий вплив на розвиток якості освіти, наукової діяльності та культурного обміну між країнами. Вони забезпечують доступ до нових знань, покращують кваліфікацію студентів і викладачів, сприяють підвищенню мобільності та інтернаціоналізації освіти. Міжнародне співробітництво також має важливе значення для побудови мирних і взаємовигідних відносин між країнами, що робить освіту важливим інструментом для досягнення глобального розвитку.

Для успішної реалізації форм міжнародного освітнього партнерства необхідні різноманітні інструменти, які забезпечують ефективний обмін знаннями, культурним досвідом та науковими досягненнями між країнами. Ці інструменти сприяють інтеграції освітніх систем, розвитку міжнародної мобільності студентів і викладачів, а також покращенню якості освіти в глобальному масштабі. Основними інструментами міжнародного освітнього партнерства є:

Міжурядові угоди та договори займають центральне місце в системі міжнародного освітнього співробітництва. Це офіційні документи, що укладаються між урядами двох або більше країн і визначають основні принципи та умови співпраці в освітній сфері. Ці угоди часто регулюють такі аспекти, як програми обміну студентами, взаємне визнання кваліфікацій,

спільні дослідницькі проекти, а також мобільність викладачів та академічних працівників. Завдяки міжурядовим угодам, країни можуть встановлювати чіткі критерії для взаємного визнання дипломів, що дозволяє студентам і професіоналам працювати та навчатися в різних країнах без перешкод. Такі угоди можуть включати, наприклад, спільні стипендії для студентів, участь у міжнародних конференціях, науково-дослідні програми, а також обмін досвідом щодо реформ у сфері освіти.

Міжнародні програми, особливо ті, що фінансуються міжнародними організаціями або урядами, є важливими інструментами для стимулювання міжнародної освітньої мобільності та співпраці. Однією з найвідоміших є програма Erasmus+, що фінансується Європейським Союзом. Вона надає можливості для студентів, викладачів та освітніх установ з різних країн обмінюватися знаннями та досвідом у межах Європи та за її межами. Програма включає стипендії на навчання, стажування, практики, а також підтримує співпрацю між університетами та іншими навчальними закладами. Іншою важливою програмою є Горизонт 2020 (тепер Горизонт Європа), яка підтримує міжнародну співпрацю в наукових дослідженнях і технологічних інноваціях. Ця програма сприяє створенню спільних науково-дослідницьких проектів, що охоплюють різні напрямки, включаючи сталий розвиток, охорону здоров'я, інформаційні технології та багато інших.

Міжнародні організації відіграють ключову роль у координації та підтримці освітнього партнерства. ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури) є однією з таких організацій, яка здійснює моніторинг глобальних освітніх тенденцій, визначає міжнародні стандарти освіти та підтримує країни в розробці освітніх програм. ЮНЕСКО також ініціює міжнародні проекти та дослідження, що допомагають країнам адаптувати свої освітні системи до нових вимог глобалізованого світу. Крім того, існують й інші міжнародні організації, такі як Міжнародна організація праці (МОП), що займається питаннями професійної освіти та

працевлаштування, а також Світовий банк, який надає фінансову допомогу для розвитку освіти в країнах, що розвиваються.

Стипендії та гранти є важливими інструментами для підтримки студентів, які прагнуть отримати освіту в іншій країні. Міжнародні стипендії допомагають фінансувати навчання, що забезпечує доступ до міжнародної освіти студентам з різних верств населення. Наприклад, Fulbright (США), Chevening (Великобританія) та DAAD (Німеччина) є відомими програмами, що надають стипендії для навчання, стажувань та наукових досліджень. Ці програми допомагають студентам не тільки покрити витрати на навчання і проживання, а й отримати досвід міжнародної академічної мобільності. Крім того, стипендії створюють можливості для студентів з менш розвинених країн отримати висококласну освіту в міжнародних університетах, що значно підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Вебінари, онлайн-курси та платформи для дистанційного навчання стали важливими інструментами міжнародного освітнього співробітництва. Такі онлайн-ресурси, як Coursera, edX, FutureLearn, Prometheus, надають можливість студентам та професіоналам з усього світу брати участь у курсах, лекціях, семінарах, які проводяться найкращими університетами та навчальними закладами. Ці платформи дозволяють здійснювати міжнародний обмін знаннями без необхідності фізичного переміщення. Вебінари і онлайн-курси стають особливо популярними в умовах глобалізації та технологічних змін, оскільки вони відкривають доступ до освітніх можливостей людям з різних країн, незалежно від їхнього місцезнаходження.

Наукові дослідження, що здійснюються в рамках міжнародного співробітництва, часто призводять до спільних публікацій в міжнародних наукових журналах. Це є важливим інструментом для поширення наукових досягнень та обміну ідеями між учасниками з різних країн. Спільні публікації можуть бути результатом спільних досліджень, проведених в рамках міжнародних проектів, таких як ті, що підтримуються програмами Горизонт Європа або іншими міжурядовими ініціативами. Ці публікації мають великий

вплив на розвиток науки, оскільки вони дозволяють забезпечити доступ до новітніх наукових результатів, обговорювати та вдосконалювати методології досліджень, а також сприяють формуванню міжнародної наукової спільноти, яка працює над глобальними проблемами.

Інструменти міжнародного освітнього партнерства є основою для ефективної співпраці між країнами в освітній сфері. Вони сприяють мобільності студентів і викладачів, розвитку наукових досліджень, покращенню якості освіти та культурному обміну. Завдяки цим інструментам країни можуть впроваджувати новітні освітні технології, забезпечувати рівний доступ до освіти для студентів з усього світу і сприяти глобальному розвитку науки і освіти.

Форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства, таблиця 1.1.

Форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства є невід'ємною частиною сучасного освітнього ландшафту, який активно розвивається на глобальному рівні. Вони не лише забезпечують основу для взаємодії між країнами в освітній сфері, а й сприяють мобільності студентів і викладачів, що є важливим фактором у забезпеченні культурного та професійного обміну. Ці інструменти створюють сприятливі умови для спільних наукових досліджень, обміну досвідом, що сприяє розвитку інновацій та технологій у різних галузях науки і освіти. Завдяки різноманітним формам партнерства, таким як академічні обміни, спільні програми, наукові проекти та міжнародні стипендії, країни можуть не лише обмінюватися знаннями, а й створювати спільні навчальні та науково-дослідні платформи. Це, в свою чергу, дозволяє інтегрувати національні освітні системи в глобальний освітній простір, що є важливим для досягнення високих стандартів освіти та підвищення конкурентоспроможності навчальних закладів на міжнародній арені. Завдяки міжнародному співробітництву країни мають можливість розвивати свої освітні системи, впроваджувати новітні методики та технології навчання, що сприяє покращенню якості освіти та наукових досліджень.

Таблиця 1.1

Форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства

Форма партнерства	Інструменти реалізації	Приклад
Академічний обмін студентами та викладачами	Програми мобільності, стипендії, договори	Програма Erasmus+, програма академічного обміну між університетами
Спільні навчальні програми та подвійні дипломи	Спільні курси, угоди про спільні програми	Програма подвійного диплома між університетами США та ЄС
Спільні науково-дослідні проекти	Наукові гранти, програми співпраці	Спільні дослідження між університетами Європи та Японії
Підтримка мобільності через стипендії	Міжнародні стипендії, гранти	Стипендії Fulbright для студентів з України
Конференції та семінари	Організація міжнародних заходів, вебінари	Міжнародна науково-практична конференція в рамках програми Horizon 2020
Культурний обмін	Культурні програми, арт-проекти, фестивалі	Програми культурного обміну між Україною та Німеччиною

Водночас це дозволяє створювати стійкі культурні зв'язки та зміцнювати міжнародні відносини, що є важливим аспектом для стабільного розвитку у глобалізованому світі.

Отже, міжнародне освітнє партнерство є потужним інструментом для реалізації глобальних освітніх і наукових цілей, а також для досягнення сталого розвитку в різних країнах. Через ці форми співпраці країни можуть забезпечити доступ до освіти для широкого кола людей, підтримувати високий рівень академічної мобільності, що сприятиме розвитку міжнародної інтелектуальної спільноти.

РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

2.1 Основні напрями міжнародної освітньої політики МОН України

Зі становленням і розвитком незалежної Української держави постало завдання розробки власної державної освітньої політики. За двадцять років окреслено її засади і основні механізми, визначено суб'єкти, які формують і здійснюють державну політику в галузі освіти тощо.

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 92 Конституції України «засади регулювання виховання та освіти визначаються виключно законами України», які приймає єдиний орган законодавчої влади в Україні – Верховна Рада України. Закон України «Про освіту» передбачає, що «державна політика в галузі освіти визначається Верховною Радою України відповідно до Конституції України і здійснюється органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування».

Таким чином, ще задовго до прийняття Основного закону держави і законів України, які регламентують відносини в системі освіти було обрано шляхи щодо формування державної політики в галузі освіти, насамперед, шляхом закріплення такої політики на законодавчому рівні.

Державна політика в галузі освіти в Україні визначається вищим законодавчим органом, здійснюється органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на основі затвердженої органами влади і схваленої громадською думкою концепції розвитку освіти. Вона ґрунтується на стратегічних документах розвитку освіти (програми, доктрини, концепції тощо); конституційних нормах, міжнародних, міждержавних договорах, ратифікованих вищим законодавчим органом; законодавчих актах; указах та розпорядженнях глави держави; постановах Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; наказах центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування, реалізує

державну політику у сфері освіти, інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані заклади освіти; наказах та розпорядженнях регіональних (місцевих) органів виконавчої влади, прийнятих у межах їх компетенції.

Реалізація державної політики в галузі освіти в Україні покладається на центральний орган державної виконавчої влади, що забезпечує формування, реалізацію державну політику у сфері освіти, а також центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковано заклади освіти, місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Міністерство освіти і науки України (МОН) є центральним органом виконавчої влади, що формує та реалізує державну політику у сферах освіти, науки, інноваційної діяльності, професійної підготовки кадрів та інтеграції української освіти в міжнародний простір. Основним завданням МОН є створення умов для доступної, якісної та конкурентоспроможної освіти, що відповідає вимогам сучасного суспільства та ринку праці.

МОН відіграє ключову роль у реалізації стратегічних реформ, зокрема таких як «Нова українська школа», трансформація вищої освіти відповідно до стандартів Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА), а також цифровізація освітнього процесу. Через нормативно-правове забезпечення, фінансування, ліцензування та акредитацію освітніх закладів МОН формує рамкову політику та умови для розвитку усіх рівнів освіти.

Окрім внутрішніх реформ, Міністерство активно розвиває міжнародну співпрацю. Це включає участь у таких програмах як Erasmus+, обмін студентами та науковцями, спільні наукові проекти, інтеграцію до Європейського дослідницького простору. Також МОН координує взаємодію з ЮНЕСКО, OECD, Радою Європи та іншими міжнародними організаціями.

У контексті війни Росії проти України МОН забезпечує адаптацію української системи освіти до кризових умов: розширює дистанційне навчання, захищає права учнів, студентів і вчителів, працює над інтеграцією

українських дітей у закордонні освітні системи та забезпеченням збереження української ідентичності через освіту.

Основні характеристики МОН України, таблиця 2.1.

Таблиця 2.1

Основні характеристики МОН України

Параметр	Характеристика
Повна назва	Міністерство освіти і науки України
Дата утворення	1991 рік (у сучасному форматі)
Центральний офіс	м. Київ, проспект Перемоги, 10
Очільник (станом на 2025 рік)	Лісовий Оксен Васильович
Головні напрями діяльності	Освіта, наука, інновації, міжнародне співробітництво, цифровізація
Рівні освіти у сфері відповідальності	Дошкільна, середня, позашкільна, професійна, фахова передвища, вища, післядипломна
Ключові реформи	Нова українська школа, модернізація вищої освіти, цифровізація освіти
Міжнародні ініціативи	Erasmus+, ЮНЕСКО, OECD, Horizon Europe, двосторонні освітні угоди
Додаткові функції	Ліцензування, акредитація, державні стандарти, зовнішнє оцінювання, сертифікація
Офіційний сайт	https://mon.gov.ua

Міжнародна освітня політика Міністерства освіти і науки України (МОН) є важливим інструментом інтеграції української системи освіти у глобальний освітній простір. Основні напрями цієї політики формуються з урахуванням європейських і світових тенденцій, потреб внутрішньої модернізації освіти, а також стратегічного курсу України на євроінтеграцію.

У сучасних умовах міжнародна співпраця у сфері освіти стає не лише засобом обміну досвідом, але й способом посилення позицій України на світовій арені.

Один із ключових напрямів міжнародної освітньої політики МОН — участь України в Болонському процесі. Цей процес передбачає гармонізацію систем вищої освіти країн-учасниць задля забезпечення порівнянності освітніх кваліфікацій, сприяння мобільності студентів і викладачів, а також запровадження загальноєвропейських стандартів якості освіти. Україна офіційно приєдналася до Болонського процесу в 2005 році, і відтоді активно впроваджує європейські підходи до навчального процесу, структури освітніх програм і системи оцінювання знань.

Іншим важливим вектором міжнародної політики МОН є розвиток академічної мобільності. Завдяки підтримці міжнародних програм, таких як Erasmus+, Horizon Europe, Програма подвійних дипломів та інші, українські студенти й науковці отримують можливість навчатися та стажуватися за кордоном, обмінюватися досвідом з колегами з інших країн, а також реалізовувати спільні освітні й наукові проекти. Такі ініціативи не лише збагачують освітній простір, а й сприяють підвищенню конкурентоспроможності українських вишів на міжнародному рівні.

Особливу увагу МОН приділяє співпраці з міжнародними організаціями та інституціями — такими як ЮНЕСКО, Європейська комісія, Рада Європи, ООН, OECD та інші. Через участь у відповідних ініціативах та проектах Україна має змогу впливати на формування глобальної освітньої політики, отримувати технічну допомогу, експертну підтримку, а також адаптувати кращі міжнародні практики до національного освітнього контексту.

У сфері шкільної освіти міжнародна політика МОН також набуває стратегічного значення. Зокрема, активно впроваджується співпраця з країнами Європейського Союзу у межах ініціатив з модернізації шкільної програми, цифровізації освіти, удосконалення підходів до професійного

розвитку вчителів. Така взаємодія особливо актуальна у світлі викликів, пов'язаних з війною, що змусила значну частину українських учнів адаптуватися до навчання в інших країнах або в дистанційній формі.

Ще одним перспективним напрямом є інтернаціоналізація українських закладів вищої освіти. МОН стимулює відкриття англомовних програм, створення іноземних філій українських ЗВО, залучення іноземних викладачів і студентів, а також розширення участі в міжнародних рейтингах. Такі кроки сприяють зміцненню іміджу України як надійного партнера в освітній сфері та як країни, здатної надавати якісну й конкурентну освіту.

На тлі російської агресії міжнародна політика МОН набула ще одного важливого аспекту — захисту прав українських учнів і студентів за кордоном. МОН активно взаємодіє з міністерствами освіти країн-партнерів з метою збереження освітньої траєкторії українських дітей, забезпечення їх інтеграції в інші освітні системи, а також повернення до української освіти за бажанням.

Отже, міжнародна освітня політика МОН України — це комплексна система дій, спрямованих на підвищення якості освіти, адаптацію до глобальних стандартів, зміцнення науково-освітнього потенціалу країни та активну інтеграцію у світовий освітній простір. Завдяки стратегічній взаємодії з міжнародними партнерами, участі в глобальних ініціативах і підтримці академічної мобільності Україна формує конкурентну та стійку систему освіти, здатну відповідати викликам сучасного світу.

2.2 Участь України в міжнародних освітніх програмах і ініціативах (Erasmus+, Horizon Europe тощо)

Участь України в міжнародних освітніх програмах і ініціативах відіграє важливу роль у трансформації національної освітньої системи, розширенні академічних можливостей, а також у поступовій інтеграції української науки та освіти до європейського й світового простору. Ця

участь є не лише формальним співробітництвом, а й практичним механізмом впровадження якісних змін у зміст, структуру, методика викладання та наукову діяльність. Особливої значущості міжнародні програми набули після 2014 року, коли Україна чітко окреслила свій євроінтеграційний курс, а ще більше – після повномасштабного вторгнення Росії, коли міжнародна підтримка української освіти та науки стала неocenною.

Однією з найбільш успішних та впливових ініціатив, у яких бере участь Україна, є програма Erasmus+. Вона спрямована на підтримку освітніх обмінів, мобільності студентів і викладачів, а також на розвиток інституційної співпраці між закладами освіти Європи та України. Починаючи з 2015 року, українські вищі навчальні заклади стали повноправними учасниками програми, що дозволило реалізовувати спільні магістерські програми, отримувати фінансування на створення інноваційних освітніх курсів та модернізацію управлінських процесів у ЗВО. Завдяки Erasmus+ тисячі українських студентів пройшли навчання у європейських університетах, отримавши міжнародний досвід, нові знання та навички, які згодом вони можуть застосувати у своїй професійній діяльності в Україні.

Програма Erasmus+ є однією з найбільш масштабних та впливових ініціатив Європейського Союзу у сфері освіти, молоді, спорту та професійної підготовки. Вона стала символом європейської інтеграції в освітньому контексті, спрямованою на створення єдиного європейського освітнього простору, де кожен учасник має можливість навчатись, викладати, працювати чи брати участь у міжнародних проєктах незалежно від кордонів. З моменту створення у 1987 році програма зазнала значної еволюції, а в новому етапі (2021–2027) отримала збільшене фінансування, розширений спектр можливостей і чіткий акцент на інклюзивність, екологічну сталу освіту, цифровізацію та демократичну участь молоді. Програма також має потужний компонент, спрямований на підтримку інституційного розвитку. Йдеться про так звані проєкти з розвитку потенціалу вищої освіти (CBHE — Capacity Building in Higher Education), які

дозволяють університетам створювати нові освітні програми, оновлювати навчальні курси, запроваджувати інноваційні методи викладання та модернізувати управлінські структури. Ці проєкти нерідко реалізуються в партнерстві між кількома українськими та європейськими вишами і часто мають на меті зміцнення якості освіти в певних галузях — наприклад, інженерії, економіці, екології, правознавстві чи педагогіці. Особливо важливо, що Erasmus+ не обмежується лише студентами та викладачами — програма має окремі напрями для молодіжних організацій, волонтерів, шкільної освіти, професійно-технічної підготовки та освіти дорослих. Для України це стало чудовим інструментом залучення неформального навчання, підтримки інклюзивних ініціатив, міжкультурного діалогу та активного громадянства серед молоді.

У часи війни Erasmus+ продовжує підтримувати українську освітню спільноту. Було впроваджено спеціальні механізми мобільності для українських студентів, які перебувають за кордоном або були змушені покинути Україну через бойові дії. Європейські партнери надають додаткові ресурси для збереження академічної безперервності, зокрема через онлайн-навчання, дистанційну підтримку, гнучке визнання кредитів та інтеграцію українських освітніх програм у європейські.

Загалом, Erasmus+ для України — це не лише програма мобільності, а й простір партнерства, інновацій і стійкого розвитку. Завдяки цій програмі відбувається поступове перетворення української вищої освіти відповідно до європейських стандартів якості, а також формування нового покоління спеціалістів, які мислять глобально, але діють локально в інтересах своєї країни.

Ще одним важливим напрямом є участь України у програмі Horizon Europe — найбільшій рамковій програмі Європейського Союзу з досліджень та інновацій. Після набуття статусу асоційованого члена цієї програми у 2021 році, Україна отримала повноцінний доступ до фінансування наукових проєктів, інноваційних розробок, міждисциплінарних досліджень і

транснаціонального співробітництва. Horizon Europe сприяє розвитку наукової спільноти в Україні, розширенню співпраці між українськими і закордонними науковими установами, а також підвищенню конкурентоспроможності українських досліджень на міжнародному рівні.

Horizon Europe — це флагманська рамкова програма Європейського Союзу з досліджень та інновацій, яка розпочала свою роботу у 2021 році та розрахована на період до 2027 року. Вона є наступницею програми Horizon 2020, однак суттєво розширена як за фінансуванням (бюджет понад 95 мільярдів євро), так і за амбіціями. Horizon Europe має на меті сприяти розвитку науково-дослідної діяльності, технологічному прогресу, вирішенню глобальних викликів, а також зміцненню конкурентоспроможності Європи на міжнародній арені. Україна, маючи статус асоційованої країни до цієї програми, отримала можливість повноцінної участі у всіх її напрямках поряд з державами-членами ЄС.

Однією з ключових особливостей Horizon Europe є її орієнтація на місії — чітко окреслені стратегічні напрями, що мають безпосереднє значення для суспільства. До таких місій належать: боротьба з раком, адаптація до змін клімату, захист ґрунтів і продовольчої безпеки, екологічне відновлення водних екосистем та формування кліматично нейтральних міст. Таким чином, програма не лише фінансує академічні дослідження, а й орієнтується на прикладний результат, який має вплив на повсякденне життя громадян. Для України участь у Horizon Europe відкрила широкі можливості для інтеграції національної науки до європейського дослідницького простору. Українські університети, наукові установи, малі та середні підприємства можуть виступати повноправними координаторами проєктів, отримувати фінансування на інноваційні розробки, брати участь у партнерствах з іншими країнами ЄС. Участь у програмі дає доступ не тільки до фінансових ресурсів, а й до інтелектуального капіталу, передових технологій, міжнародних консорціумів, а також до спільної роботи над глобальними проблемами.

Особливу цінність Horizon Europe становить для молодих науковців — завдяки окремим компонентам програми, таким як Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), дослідники мають змогу отримати гранти для проведення міждисциплінарних досліджень, проходити стажування у провідних лабораторіях Європи, працювати у міжнародних командах. Це сприяє як інтелектуальному зростанню окремих науковців, так і модернізації вітчизняної науки в цілому.

В умовах воєнної агресії проти України участь у Horizon Europe має ще один вимір — підтримка стійкості української наукової інфраструктури. Європейська комісія розробила додаткові механізми для допомоги українським установам, зокрема спрощення процедур подачі проєктів, розширення технічної підтримки, створення спеціальних фондів для українських дослідників, які змушені були залишити країну. Така підтримка дозволяє зберігати науковий потенціал, уникнути відтоку інтелекту і, водночас, забезпечити подальшу інтеграцію в європейський освітньо-науковий простір.

Участь України в Horizon Europe також підсилює міжнародне визнання українських наукових здобутків, адже українські проєкти, що реалізуються у співпраці з партнерами з ЄС, проходять сувору експертизу та змагаються на рівні з проєктами з провідних європейських країн. Це підвищує якість досліджень, сприяє їх подальшому впровадженню та забезпечує сталі результати.

Важливу роль також відіграє участь України у програмі Creative Europe, яка, хоча й зосереджена переважно на культурних і креативних секторах, включає важливі компоненти освіти через проєкти мистецької освіти, медіаграмотності, міжкультурного діалогу. Такі ініціативи дають змогу українським освітянам долучатися до нових методик викладання у сфері гуманітарних наук і культурної спадщини.

Програма Creative Europe є головною ініціативою Європейського Союзу з підтримки культурного та креативного секторів. Вона була започаткована у 2014 році як відповідь на потребу збереження та розвитку культурного розмаїття Європи, підтримки творчої свободи, інновацій у мистецтві та залучення громадян до культури як інструменту соціального діалогу. У новому програмному циклі (2021–2027 роки) Creative Europe отримала ще більше фінансування (понад 2,4 мільярда євро) та ще ширше охоплення сфер впливу, що включають не лише класичне мистецтво чи кінематографію, а й цифрові медіа, культурну спадщину, освіту в галузі культури, розвиток креативних індустрій та громадянську активність.

Україна приєдналася до програми Creative Europe як асоційована країна, що надало їй громадянам, організаціям та освітнім установам право на участь у численних конкурсах, проєктах і партнерських ініціативах на рівні з країнами-членами ЄС. Попри те, що програма не є класичною освітньою ініціативою, вона має потужну освітню складову, особливо в гуманітарному секторі. Освітні проєкти в рамках Creative Europe зосереджуються на нових підходах до викладання історії, культури, літератури, театру, кіно та образотворчого мистецтва. Особлива увага приділяється проєктній міждисциплінарності, коли мистецькі та культурні ініціативи тісно переплітаються з елементами освіти, критичного мислення, громадянської освіти та цифрових навичок.

Для України це означає нові можливості для реформування гуманітарної освіти — через обмін методиками між європейськими та українськими закладами, створення спільних курсів, інтеграцію мистецтва в шкільну освіту, проведення міжнародних воркшопів і фестивалів за участі педагогів. Проєкти в межах програми також активно працюють над темами медіаграмотності, що набуває особливої актуальності в умовах інформаційної війни та цифрового перевантаження. Через різноманітні медіаосвітні ініціативи українські школи й неурядові організації отримують

інструменти для навчання молоді навичкам критичного мислення, аналізу інформації та розпізнавання маніпуляцій у ЗМІ.

Ще одним вагомим елементом є розвиток міжкультурного діалогу, зокрема у роботі з молоддю, представниками національних меншин, переселенцями та іншими вразливими групами. Завдяки програмі Creative Europe стало можливим створення інтеграційних платформ, де культура виконує роль моста між різними громадами, сприяючи взаємоповазі та соціальній згуртованості. Учасники проєктів отримують знання не тільки про культурні традиції інших країн, а й вчать будувати діалог у різноманітному та динамічному суспільстві.

Крім того, Україна бере участь у низці двосторонніх освітніх угод з країнами Європи, Північної Америки та Азії. Ці угоди передбачають обміни студентами, науковцями, відкриття спільних освітніх програм, а також можливість співпраці на рівні наукових публікацій та міжнародних конференцій. Наприклад, тісна співпраця з Німеччиною в рамках програм DAAD, з Польщею через NAWA, або з Францією завдяки Campus France відкриває нові горизонти для академічної мобільності та наукової колаборації.

Значне місце в системі міжнародної участі України займає і співпраця з організаціями при ООН, зокрема ЮНЕСКО. Україна є активним учасником глобальних ініціатив щодо сталого розвитку освіти (Education for Sustainable Development), розвитку інклюзивної освіти, цифрової трансформації шкіл та удосконалення якості педагогічної освіти.

Загалом, участь у міжнародних освітніх програмах відкриває перед Україною нові можливості для побудови сильної освітньої екосистеми. Вона не лише дає доступ до ресурсів і знань, а й формує нову генерацію українських фахівців — відкритих до світу, підготовлених до глобальних викликів, здатних критично мислити та діяти в умовах складних трансформацій. У нинішніх реаліях, коли система освіти водночас потребує

захисту, адаптації й оновлення, міжнародні ініціативи стають точкою опори й ресурсом для відновлення та стійкого розвитку.

2.3 Аналіз співпраці МОН України з ключовими міжнародними освітніми організаціями (UNESCO, OECD, EUA та ін.)

Співпраця Міністерства освіти і науки України (МОН) з ключовими міжнародними освітніми організаціями є важливим інструментом інтеграції української освіти у світовий освітній простір, удосконалення політик і практик вітчизняної системи освіти відповідно до міжнародних стандартів. Завдяки тісному діалогу з такими авторитетними структурами як UNESCO, OECD, EUA, UNICEF, Європейська комісія та іншими партнерами, МОН України забезпечує адаптацію національної системи освіти до сучасних глобальних викликів та кращих практик.

Одним із найбільш впливових партнерів України у галузі освіти є ЮНЕСКО (UNESCO) — Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Участь України в діяльності цієї структури має системний і багаторівневий характер. У межах цього партнерства Україна бере участь у розробці стратегічних документів і глобальних ініціатив щодо сталого розвитку освіти. Особливе значення має реалізація 4-ї Цілі «Цілей сталого розвитку ООН» — «Забезпечення всеохопної, справедливої та якісної освіти та заохочення можливостей навчання протягом усього життя для всіх». Це означає впровадження механізмів, які забезпечують рівні можливості доступу до якісної освіти незалежно від соціального статусу, статі, національності або місця проживання.

На практичному рівні така співпраця реалізується через участь у глобальних платформах моніторингу освітніх реформ, зокрема в Ініціативі з глобального моніторингу освіти (GEM Report), яка надає комплексні аналітичні звіти щодо досягнення освітніх цілей. Також ЮНЕСКО є

ініціатором проєктів, у яких Україна бере активну участь — наприклад, ініціатива «Школи-партнери ЮНЕСКО», що включає мережу навчальних закладів, які впроваджують підходи глобального громадянства, культурного різноманіття та сталого розвитку.

Академічна мобільність також є ключовим компонентом співпраці. Через спеціальні програми обміну, підтримувані ЮНЕСКО, українські студенти та викладачі отримують можливість проходити стажування, підвищення кваліфікації або навчання у провідних закордонних освітніх установах. Наприклад, завдяки програмам стипендій ЮНЕСКО молоді українські науковці отримали змогу долучитися до дослідницьких ініціатив в університетах Франції, Німеччини, Італії та Японії.

У центрі уваги співпраці перебувають також питання інклюзивної освіти. ЮНЕСКО активно підтримує реалізацію політик, спрямованих на інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітні заклади. Зокрема, у 2021–2023 роках за підтримки ЮНЕСКО в Україні реалізовувався проєкт «Інклюзивна освіта для кожного», який мав на меті розробити методичні рекомендації для вчителів, сприяти створенню інклюзивного середовища в школах, а також підвищити обізнаність суспільства щодо прав осіб з інвалідністю на освіту.

Не менш важливою є співпраця в умовах надзвичайних ситуацій, таких як війна в Україні або пандемія COVID-19. У ці періоди ЮНЕСКО координує гуманітарну допомогу в освітньому секторі, постачає навчальні матеріали, підтримує дистанційне навчання, надає технічну допомогу з цифровізації навчального процесу. Наприклад, у відповідь на повномасштабне вторгнення РФ в Україну у 2022 році, ЮНЕСКО розпочало програму підтримки освітньої системи України на тимчасово окупованих і прифронтових територіях, зокрема — через забезпечення цифровими ресурсами та навчання педагогів сучасним дистанційним технологіям.

Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) є одним із ключових міжнародних партнерів України у сфері освітньої

політики. Її роль виходить за межі простого дорадчого впливу — OECD надає Україні доступ до найкращих світових практик у сфері моніторингу та розвитку якості освіти, допомагає в реформуванні підходів до викладання, оцінювання та управління освітою.

Одним із найвагоміших інструментів у цій співпраці є участь України в міжнародному дослідженні якості освіти PISA (Programme for International Student Assessment), яке здійснюється під егідою OECD. Це дослідження проводиться кожні три роки та оцінює здатність 15-річних учнів застосовувати знання з читання, математики та природничих наук у повсякденному житті. Участь України в PISA почалася у 2018 році, що стало важливим етапом у міжнародній інтеграції національної системи освіти. Результати дослідження PISA надали українським освітнім управлінцям об'єктивний інструмент вимірювання якості знань учнів, що дозволяє не тільки виявляти слабкі місця, а й відслідковувати динаміку розвитку в освіті. Наприклад, за результатами останнього оцінювання, було зроблено висновки про необхідність удосконалення підходів до формування читацької грамотності та навичок критичного мислення в учнів, що згодом стало підґрунтям для розробки нових методичних матеріалів і перегляду освітніх програм.

Крім PISA, OECD також сприяє поглибленню реформ у вищій освіті, надаючи Україні аналітичну підтримку в контексті адаптації освітніх стандартів до європейських вимог. Значна увага приділяється таким темам, як розвиток цифрової освіти, управління освітніми установами, автономія університетів, ефективність витрат на освіту. Завдяки підтримці OECD, МОН України реалізує нові стратегії в освітній сфері, орієнтовані на підвищення якості педагогічної освіти, впровадження сучасних ІТ-рішень в освітній процес, розвиток системи оцінювання як учнів, так і освітніх установ загалом.

Співпраця МОН України з OECD — основні напрями, таблиця 2.2.

Таблиця 2.2

Співпраця МОН України з OECD — основні напрями

Напрямок	Зміст діяльності	Результати/Вплив
Участь у PISA	Оцінювання рівня знань і навичок учнів у міжнародному контексті	Отримання об'єктивних даних про стан освіти, перегляд навчальних програм
Експертна підтримка	Консультації щодо реформ у середній та вищій освіті	Розробка освітніх стратегій, впровадження кращих практик
Цифровізація освіти	Розробка стратегій з цифрової трансформації освітнього процесу	Впровадження цифрових платформ, розвиток ІТ-компетентностей
Управління освітою	Аудит та модернізація системи управління	Зміцнення автономії закладів освіти, підвищення ефективності управління
Підготовка педагогів	Аналіз якості педагогічної освіти, розробка методичних рекомендацій	Підвищення кваліфікації вчителів, оновлення стандартів викладання

Таким чином, співпраця з OECD сприяє не лише модернізації змісту та методик викладання, а й формуванню ефективної системи управління освітою в Україні, орієнтованої на міжнародні стандарти якості та довготривалий розвиток.

Співпраця Міністерства освіти і науки України з Європейською асоціацією університетів (EUA) є стратегічно важливою для інтеграції української вищої освіти в єдиний європейський освітній простір. EUA об'єднує понад 800 університетів та національних конференцій ректорів з

більшості європейських країн, і саме завдяки цій мережі українські вищі навчальні заклади отримують можливість бути активними гравцями у формуванні сучасної освітньої політики на міжнародному рівні. Участь у діяльності EUA сприяє гармонізації стандартів якості вищої освіти в Україні із європейськими підходами, зокрема через участь у спільних проєктах із розробки та впровадження систем внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти. Це особливо важливо в контексті реформування української системи акредитації, що базується на принципах прозорості, автономії та відповідальності вишів. Окрім того, EUA підтримує ініціативи з підвищення автономії університетів, що дає змогу українським закладам вищої освіти самостійно приймати стратегічні рішення щодо академічної, фінансової, кадрової та організаційної політики. Така автономія сприяє розвитку інновацій, підвищенню конкурентоспроможності українських вишів, а також ефективнішому управлінню ресурсами.

Важливим напрямом є також просування дослідницької діяльності, оскільки EUA активно працює над формуванням політики щодо розвитку науки у вищій освіті. Українські університети залучаються до дослідницьких консорціумів, спільних програм, а також мають можливість долучатися до процесу підготовки політичних рекомендацій для Європейської комісії та інших впливових структур. Крім того, EUA виступає потужною комунікаційною платформою, що надає можливість університетам обмінюватися кращими практиками, долучатися до європейських форумів, конференцій та навчальних програм для управлінців і викладачів. Так, українські ректори та представники університетів регулярно беруть участь у щорічних конференціях EUA, де обговорюють стратегії розвитку університетів у складних умовах, таких як війна або криза, пов'язана з пандемією. Не менш важливою є і можливість формування політичних рішень на рівні ЄС. Через участь у робочих групах, опитуваннях та аналітичних проєктах українські університети можуть впливати на загальноєвропейські рішення у сфері вищої освіти. Це особливо актуально в

період наближення України до повноправного членства в Європейському Союзі, коли участь у таких структурах має не лише іміджевий, але й стратегічний зміст.

Співпраця Міністерства освіти і науки України з Дитячим фондом ООН (UNICEF) є одним із найважливіших напрямків, зосереджених на захисті прав дітей та забезпеченні доступу до освіти в умовах кризових ситуацій. UNICEF активно сприяє впровадженню міжнародних стандартів у галузі освітніх прав, що дозволяє Україні покращувати якість освіти та забезпечувати рівний доступ до навчання для всіх дітей, незважаючи на соціально-економічні або політичні труднощі. Одним з основних напрямів співпраці є підтримка прав дітей в освіті. В умовах війни, гуманітарних криз або природних катастроф доступ до освіти може бути серйозно обмежений. UNICEF працює над забезпеченням безперервності освітнього процесу навіть в умовах війни, надаючи практичну та фінансову підтримку для відновлення шкіл, організації дистанційного навчання, а також допомагає забезпечити захист прав дитини під час навчання. Наприклад, у контексті війни, коли багато шкіл зазнали руйнувань або були закриті, UNICEF надає допомогу в організації навчання в укриттях чи за допомогою цифрових платформ, що дозволяє учням продовжувати навчання, навіть перебуваючи в умовах тимчасового переміщення.

Однією з ключових ініціатив є також інклюзивна освіта. UNICEF активно підтримує інтеграцію дітей з обмеженими можливостями в загальну освітню систему України, працюючи над розробкою навчальних програм та підвищенням кваліфікації педагогів для роботи з такими дітьми. Залучення дітей з інвалідністю, забезпечення їхніх прав на рівний доступ до освіти — це важливий аспект діяльності UNICEF в Україні. Підтримка інклюзивної освіти також передбачає забезпечення спеціальних освітніх матеріалів, адаптованих під потреби різних груп учнів. Особливе значення в умовах кризи набуває психосоціальна підтримка дітей та педагогів. Війна, емоційні стреси, втрати та соціальні потрясіння можуть серйозно впливати на

психічне здоров'я дітей, а також педагогів, які часто стикаються з великим тиском у навчальному процесі в умовах війни. UNICEF сприяє реалізації програм, спрямованих на надання психологічної підтримки, створення безпечного освітнього середовища та навчання педагогів методам роботи з дітьми, які пережили травми.

Гуманітарна освіта є ще однією важливою складовою співпраці UNICEF з МОН України. В умовах надзвичайних ситуацій, таких як війна, гуманітарна освіта допомагає дітям не тільки продовжувати навчання, а й отримувати важливі знання щодо захисту прав людини, поведінки в кризових ситуаціях і безпеки. Вона також включає розширення доступу до знань, які допомагають дітям і родинам адаптуватися до складних умов. Не менш важливою є підтримка цифровізації освіти. UNICEF активно сприяє розвитку онлайн-освіти в Україні, допомагаючи розробляти платформи для дистанційного навчання та забезпечувати доступ до цифрових інструментів і ресурсів для дітей, батьків і вчителів. Вони підтримують впровадження онлайн-курсів для вчителів, що дозволяє підвищити кваліфікацію педагогів і зробити навчання доступнішим, особливо для тих, хто не має змоги відвідувати школу через переїзд чи інші труднощі.

Ще одним важливим аспектом є створення безпечного освітнього середовища. UNICEF допомагає в облаштуванні шкіл та навчальних закладів, щоб вони були не тільки фізично безпечними, а й психологічно комфортними для учнів. Це включає навчання вчителів методам роботи з дітьми, які пережили стресові ситуації, а також створення спеціальних програм для попередження морального та фізичного насильства в школах і підвищення рівня безпеки для всіх учасників освітнього процесу.

Основні напрямки співпраці МОН України з UNICEF, таблиця 2.3.

Таблиця 2.3

Основні напрямки співпраці МОН України з UNICEF

Напрямок	Зміст діяльності	Результати/Вплив
Права дітей в освіті	Забезпечення рівного доступу до освіти, захист прав дітей у процесі навчання	Продовження навчання в умовах війни, захист прав дітей на освіту в кризових умовах
Інклюзивна освіта	Розвиток освітніх програм для дітей з інвалідністю	Рівний доступ до освіти для всіх дітей, підвищення кваліфікації педагогів
Психосоціальна підтримка	Психологічна підтримка учнів та педагогів в умовах стресу	Підтримка психічного здоров'я дітей і педагогів, формування безпечного освітнього середовища
Гуманітарна освіта	Навчання дітей основам безпеки та прав людини в кризових ситуаціях	Збільшення обізнаності дітей про важливі соціальні та гуманітарні аспекти життя
Цифровізація освіти	Розвиток платформ для дистанційного навчання, підвищення кваліфікації вчителів	Розширення доступу до освіти, покращення якості навчання через цифрові технології
Безпечне освітнє середовище	Створення фізично і психологічно безпечних умов для навчання	Попередження морального та фізичного насильства в школах, зменшення стресових ситуацій для учнів і педагогів

Отже, в результаті співпраці МОН України з ключовими міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО, OECD, EUA, UNICEF та

іншими, Україна здобуває важливі переваги в освітній сфері, що безпосередньо впливає на розвиток національної освіти. Таке партнерство не лише допомагає інтегрувати міжнародні стандарти в освітню політику України, але й сприяє формуванню стійкої та конкурентоспроможної системи освіти, здатної відповідати вимогам глобального освітнього середовища. Перш за все, міжнародна співпраця забезпечує Україні доступ до передового досвіду та новітніх освітніх практик, що дозволяє покращити якість освіти на всіх її рівнях — від шкільного до вищого. Це дає змогу Україні запроваджувати інноваційні методики навчання, створювати нові можливості для розвитку професійної кваліфікації педагогів та покращувати освітні програми. Залучення до міжнародних освітніх мереж дозволяє впроваджувати прогресивні підходи до організації навчального процесу, підвищувати рівень академічної мобільності та зміцнювати міжнародне співробітництво в освітньому середовищі. Співпраця з міжнародними партнерами також сприяє інституційній стійкості національної освіти, оскільки вона дозволяє забезпечити стабільний доступ до нових фінансових і технологічних ресурсів, а також отримати підтримку у вирішенні актуальних проблем в галузі освіти, таких як інклюзивність, цифровізація та безпека навчального процесу в умовах кризи. Водночас, Україна має можливість брати участь у міжнародних освітніх дослідженнях та оцінках якості освіти, що дозволяє об'єктивно оцінювати рівень національної освіти та вдосконалювати її на основі найкращих міжнародних практик. В цілому, співпраця з міжнародними освітніми організаціями допомагає формувати відкриту, інноваційну та конкурентоспроможну освітню систему в Україні, яка не лише відповідає вимогам глобального ринку праці, але й сприяє розвитку культурного, економічного та соціального потенціалу країни. МОН України, активно взаємодіючи з міжнародними партнерами, здатне не тільки здійснювати ефективні освітні реформи, але й формувати нову освітню парадигму, яка ґрунтується на принципах сталого розвитку, рівності та інклюзивності.

РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА МОН УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОСВІТНИМИ СТРУКТУРАМИ

3.1 Механізми формування сталого партнерства з міжнародними організаціями

Партнерство з міжнародними організаціями є важливим елементом модернізації національних систем освіти, їхньої інтеграції у глобальний освітній простір, а також дієвим засобом реалізації Цілей сталого розвитку, зокрема ЦСР №4 – «Забезпечення всеохопної і справедливої якісної освіти та сприяння можливостям навчання впродовж усього життя для всіх». Ефективна співпраця з міжнародними структурами у сфері освіти сприяє підвищенню якості освітніх послуг, впровадженню інноваційних практик, обміну передовим досвідом та ресурсами. У сучасних умовах така взаємодія ґрунтується на цілісному комплексі механізмів, які забезпечують сталість, довіру та стратегічну ефективність партнерських відносин.

Одним із базових інструментів формування партнерства є укладення меморандумів про співпрацю між органами державної влади, зокрема Міністерством освіти і науки, та авторитетними міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Світовий банк, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД) тощо. Такі документи закладають правову основу для співпраці, визначають спільні цілі, обов'язки сторін та очікувані результати [32].

Успішному функціонуванню партнерства сприяє створення спільних координаційних груп, дорадчих рад або міжсекторальних платформ, які займаються плануванням, супроводом та моніторингом реалізації освітніх програм. Завдяки таким структурам партнери можуть ефективно

координувати зусилля, уникати дублювання ініціатив та оперативно реагувати на зміни.

Особливе місце у забезпеченні інституційної співпраці посідає участь країни в міжнародних освітніх програмах і ініціативах, таких як Erasmus+, Horizon Europe, Education Cannot Wait, Global Partnership for Education. Ці платформи сприяють академічній мобільності, спільним науково-дослідним проектам, удосконаленню управління освітою на всіх рівнях.

Фінансовий аспект є ключовим для реалізації спільних ініціатив. Міжнародні організації, зокрема Світовий банк, Європейський інвестиційний банк, а також двосторонні донори (наприклад, USAID, GIZ, British Council) надають фінансову підтримку реформам у сфері освіти, модернізації навчального процесу, забезпеченню рівного доступу до якісної освіти [32].

Одним з ефективних механізмів виступає грантова підтримка як для державних освітніх установ, так і для громадських організацій, які реалізують просвітницькі або інноваційні освітні ініціативи. Участь у конкурсах на здобуття грантів стимулює розвиток внутрішньої проектною культури, а також сприяє підвищенню якості надання освітніх послуг.

Крім того, активно реалізуються спільні програми технічної допомоги, які охоплюють такі напрями, як розвиток освітньої інфраструктури, цифровізація освіти, інклюзивність, управління якістю освіти та професійна орієнтація молоді.

Ефективне партнерство потребує налагоджених каналів комунікації між усіма учасниками процесу. Створення та підтримка відкритих платформ для обміну досвідом (зокрема міжнародних конференцій, форумів, вебінарів) сприяє поширенню інновацій, пошуку спільних рішень та впровадженню найкращих освітніх практик.

Регулярне звітування про результати спільних ініціатив, аналітична звітність, публікації в освітніх панелях і базах даних забезпечують прозорість співпраці, а також підвищують рівень довіри між партнерами.

Інформаційні кампанії, які супроводжують міжнародні проекти, допомагають підвищити обізнаність освітян, батьків, учнів і громадськості про можливості, що відкриваються в результаті міжнародної співпраці. Формування стабільного партнерства потребує відповідності національного законодавства міжнародним освітнім стандартам. Зокрема, Україна бере участь у Болонському процесі, що забезпечує сумісність освітніх систем європейських країн, визнає ступені та кваліфікації, стимулює мобільність студентів і викладачів. Ратифікація міжнародних договорів і угод у сфері освіти є основою для визнання дипломів, академічної мобільності, захисту прав на освіту, особливо у вразливих категорій населення. Якість та сталість партнерства напряму залежать від професійного рівня кадрів. Залучення освітян до міжнародних тренінгів, програм стажування, обмінів дозволяє не лише підвищити їхню кваліфікацію, а й формує нове покоління педагогів із глобальним мисленням. Також важливим є залучення експертів міжнародного рівня, які мають досвід реалізації реформ в інших країнах та можуть запропонувати адаптовані рішення для національного контексту.

Не менш важливою є спроможність освітніх закладів формувати проєктні команди, які мають навички проєктного менеджменту, фандрейзингу та аналітичної оцінки результатів співпраці [23].

Отже, формування сталого партнерства з міжнародними організаціями у сфері освіти є багатовимірним процесом, який вимагає системного підходу та стратегічного бачення. Таке партнерство базується на взаємній довірі, відкритості, спільних цінностях і відповідальності. Завдяки інституційним, фінансовим, інформаційним, правовим і кадровим механізмам можливо досягти суттєвого прогресу у розвитку якісної, доступної, інклюзивної та інноваційної освіти, що відповідає сучасним викликам глобалізованого світу.

3.2 Перешкоди та виклики у розбудові міжнародного освітнього співробітництва

Міжнародне освітнє співробітництво є одним із ключових чинників модернізації національних освітніх систем, інтеграції в глобальний освітній простір та досягнення високих стандартів якості освіти. Однак, попри численні переваги, на практиці розвиток міжнародного партнерства стикається з низкою серйозних викликів. Ці перешкоди можна умовно поділити на кілька основних груп, кожна з яких має свої особливості та потребує комплексного підходу до подолання.

Першим і чи не найгострішим викликом є політична нестабільність та питання безпеки. Міжнародна співпраця вимагає довіри, передбачуваності й сталості у політичному курсі. Якщо держава переживає часті зміни урядів, збройні конфлікти або інші дестабілізуючі фактори, це автоматично впливає на готовність партнерів продовжувати співпрацю.

Прикладом може слугувати ситуація в Україні після початку повномасштабного вторгнення Росії. Багато міжнародних освітніх ініціатив були тимчасово припинені або переведені в онлайн-режим. У свою чергу, деякі зарубіжні партнери запровадили обмеження на мобільність студентів з України з міркувань безпеки [6].

Наступною суттєвою перешкодою є недостатня фінансова спроможність країн. Міжнародне співробітництво, особливо на рівні проєктів, часто вимагає фінансових внесків з обох сторін або принаймні наявності ресурсу для впровадження змін. У країнах із обмеженим державним бюджетом, особливо в умовах економічної кризи, складно знайти кошти на реалізацію спільних ініціатив.

Так, багато країн, що розвиваються, мають труднощі із співфінансуванням участі у програмах на кшталт Erasmus+ або не можуть підтримувати довготривалу академічну мобільність студентів та викладачів.

Навіть при наявності політичної волі та фінансування, міжнародна співпраця може стикнутися з адміністративними труднощами. Це стосується як складності процедур затвердження проєктів, так і питань визнання дипломів, акредитації програм чи переміщення кадрів. Наприклад, в Україні випускники ВНЗ нерідко стикаються з необхідністю проходження тривалого процесу нострифікації у країнах ЄС. Це ускладнює доступ до подальшої освіти або працевлаштування за спеціальністю за кордоном.

Міжнародна взаємодія в освітній сфері також передбачає ефективну міжкультурну комунікацію. Різниця в ментальності, мовні труднощі або несумісність академічних традицій можуть призводити до непорозумінь і зниження якості співпраці. Зокрема, недостатній рівень володіння англійською мовою серед українських педагогів і студентів стає реальним бар'єром для участі у міжнародних програмах, особливо тих, які передбачають мобільність або спільну розробку освітніх курсів [8, с. 22].

Окрему проблему становить нерівний доступ до інформаційно-комунікаційних технологій. У сучасному світі багато форм міжнародної співпраці переходять у цифровий формат. Проте якщо освітні установи не мають відповідної інфраструктури, це різко звужує їхні можливості. Наприклад, у сільських школах України досі є випадки відсутності якісного інтернет-з'єднання або сучасного технічного обладнання, що унеможливорює повноцінну участь у міжнародних вебінарах, конференціях чи проєктних обмінах.

Завершує перелік важлива, але часто недооцінена перешкода — це низький рівень організаційної готовності до міжнародної співпраці. Йдеться про відсутність підготовлених кадрів, слабке управління в освітніх закладах, а також недостатній досвід участі у міжнародних проєктах. Так, багато навчальних закладів не мають відділів міжнародного співробітництва або не володіють навичками написання грантових заявок, що знижує їхню конкурентоспроможність на глобальному рівні.

Таким чином, перешкоди в розвитку міжнародного освітнього співробітництва мають комплексний характер і часто взаємопов'язані. Подолання цих викликів потребує скоординованих зусиль на національному, регіональному та інституційному рівнях. Важливо не лише усунути наявні бар'єри, але й формувати середовище, сприятливе для стабільної, довготривалої та взаємовигідної співпраці в інтересах розвитку освіти і суспільства загалом [9, с. 45].

Перешкоди у міжнародному освітньому співробітництві, таблиця 3.1.

Таблиця 3.1

Перешкоди у міжнародному освітньому співробітництві

Група перешкод	Суть виклику	Приклад
Політичні та безпекові	Нестабільність, війна, зміна урядів	Війна в Україні обмежила мобільність студентів і партнерські програми
Економічні та фінансові	Обмежений бюджет на освіту, відсутність співфінансування	Бідні країни не можуть підтримувати участь у міжнародних освітніх програмах
Адміністративно-бюрократичні	Складні процедури, затримки в документах, визнання кваліфікацій	Нострифікація українських дипломів у ЄС
Культурно-мовні	Мовні бар'єри, відмінність академічних культур	Низький рівень англійської мови у студентів обмежує участь у міжнародних програмах
Технологічні	Відсутність цифрової інфраструктури, інтернету, технічного забезпечення	Сільські школи не можуть брати участь у міжнародних онлайн-ініціативах
Інституційно-організаційні	Брак кадрів, слабе управління, недостатній проєктний досвід	ВНЗ не мають міжнародного відділу або досвіду підготовки проєктів

Успішна реалізація міжнародного освітнього співробітництва залежить не лише від наявності зовнішньої підтримки, але й від внутрішньої спроможності країн долати перешкоди, адаптуватися до вимог партнерства та стратегічно планувати освітній розвиток. Зменшення бар'єрів потребує

реформування управління, інвестицій у людський капітал, цифрову трансформацію освіти та активної участі у міжнародному діалозі.

3.3 Стратегії та перспективи посилення міжнародної інтеграції української освіти

У сучасних умовах глобалізації освіта стала одним із ключових чинників конкурентоспроможності країн на світовій арені. Для України міжнародна інтеграція в освітній простір — це не лише шлях до підвищення якості освіти, а й важливий інструмент демократичного розвитку, європейської інтеграції та реалізації людського потенціалу. Успішна міжнародна співпраця дозволяє залучати інновації, підвищувати кваліфікацію освітян, зміцнювати академічну мобільність і формувати позитивний імідж України у світі.

Україна активно бере участь у Болонському процесі, що передбачає уніфікацію систем вищої освіти, прозорість дипломів, мобільність студентів і викладачів. Реформа вищої освіти орієнтована на запровадження компетентнісного підходу, систему ECTS, дворівневу підготовку (бакалавр — магістр), а також розширення автономії закладів.

Програми Erasmus+, Horizon Europe, Fulbright, DAAD та інші відкривають можливості для українських студентів і викладачів навчатися, викладати та стажуватися за кордоном. Україна також розвиває внутрішні механізми, які спрощують процедури участі у міжнародних програмах, зокрема через електронний документообіг, скорочення бюрократії тощо.

Створення у закладах вищої освіти відділів міжнародної співпраці, підвищення рівня володіння іноземними мовами серед викладачів та адміністрації, розвиток міжнародного проектного менеджменту — усе це дозволяє українським ВНЗ ефективніше інтегруватися в глобальні освітні процеси [13].

Запровадження англomовних освітніх програм, спільні магістерські програми з європейськими університетами, подвійні дипломи — це важливі інструменти, які не лише підвищують привабливість української освіти для іноземців, а й сприяють модернізації змісту освіти.

Сучасні освітні платформи, відкриті онлайн-курси, цифрові сертифікати та дипломи дозволяють Україні брати участь у транснаціональній освіті навіть в умовах воєнного стану. Це особливо актуально для підтримки внутрішньо переміщених осіб, дистанційного навчання, доступу до ресурсів міжнародних університетів [13].

Україна активно долучається до реалізації Цілей сталого розвитку ООН, зокрема ЦСР №4 — «Якісна освіта». Також налагоджується партнерство з організаціями, такими як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Світовий банк, що підтримують освітні реформи та модернізацію системи освіти.

Сучасна глобалізована освітня система вимагає від країн активного залучення до міжнародних процесів, де інтеграція не є лише можливістю, а необхідністю. Для України міжнародна інтеграція в освітній сфері відкриває нові горизонти: це і підвищення якості освіти, і розширення академічної мобільності, і зміцнення наукового потенціалу. Перспективи в цьому напрямі охоплюють кілька ключових векторів, які потребують стратегічного підходу та комплексного впровадження [16].

Одним із провідних напрямів розвитку є глибша інтеграція української освіти до Європейського простору вищої освіти, зокрема через механізми Болонського процесу. Україна вже є частиною цього простору, але важливо зробити наступний крок — забезпечити повноцінну асоційовану участь у таких програмах, як Erasmus+, Horizon Europe, Creative Europe. Важливим завданням є гармонізація стандартів навчання, впровадження системи ЄКТС (ECTS), удосконалення механізмів акредитації та взаємного визнання дипломів, що дозволить українським випускникам бути більш конкурентоспроможними на європейському ринку праці.

Інтернаціоналізація вищої освіти передбачає не лише виїзд українських студентів за кордон, а й активне залучення іноземних громадян до навчання в Україні. Тут є суттєвий потенціал: українські університети пропонують якісну освіту за доступною ціною, особливо у медичній, технічній та IT-сферах. Однак, для реалізації цього потенціалу необхідно працювати над безпековими умовами, розширенням програм англійською мовою, спрощенням процедур вступу, а також активним просуванням українських вишів за кордоном через міжнародні виставки, освітні агенції та онлайн-платформи [16].

Ще одним перспективним напрямом є трансформація освіти на об'єкт експорту. Українські заклади можуть надавати дистанційні курси, сертифікати та програми, орієнтовані на іноземні ринки. Це вимагає створення потужної маркетингової стратегії, формування національного бренду освіти, інвестицій у створення багатомовних сайтів, інформаційно-аналітичних центрів та партнерств із закордонними структурами. Розвиток освітнього експорту сприятиме припливу валютних надходжень та формуванню позитивного іміджу держави.

Наукова інтеграція відіграє не менш важливу роль у міжнародній співпраці. Українські науковці все активніше долучаються до міжнародних проєктів, однак для масштабного прориву потрібні стабільне фінансування, модернізація дослідницької інфраструктури та створення міжвідомчих консорціумів. Участь у програмах на кшталт Horizon Europe дає можливість реалізовувати інноваційні дослідження спільно з провідними європейськими університетами. Крім того, міжнародна співпраця сприяє підвищенню рейтингів українських вишів, зростанню академічної мобільності викладачів і студентів, а також формуванню культурного обміну.

В умовах зростаючої геополітичної напруженості освіта дедалі більше виконує функцію «м'якої сили». Тому одним із важливих напрямів є розвиток освітньої дипломатії. Україна повинна активно представляти свої інтереси на міжнародних форумах, конференціях, у структурах ЮНЕСКО,

ОЕСД, ЄС, Ради Європи. Важливими є також підписання міжурядових угод у сфері освіти, участь у глобальних ініціативах, відкриття культурно-освітніх центрів за кордоном, розширення мережі стипендій та обмінів [19, с. 6].

Отже, перспективи міжнародної інтеграції української освіти є надзвичайно широкими та різноплановими. Вони охоплюють як структурні реформи на рівні державної політики, так і конкретні дії на рівні університетів, науковців та студентів. Для реалізації цих можливостей необхідна системна підтримка, стратегічне бачення та готовність до інновацій. Успішна інтеграція сприятиме не лише підвищенню якості освіти, а й посиленню авторитету України на міжнародній арені, зміцненню її людського потенціалу та сталому розвитку в умовах глобальної конкуренції.

ВИСНОВКИ

Міжнародне співробітництво в освіті відіграє вирішальну роль у глобальному розвитку освіти, сприяючи зростанню конкурентоспроможності національних систем освіти, розвитку культурного обміну та зміцненню глобальних зв'язків. Це співробітництво відкриває нові можливості для студентів і викладачів, сприяє підвищенню якості освіти та створенню глобальної інтелектуальної спільноти. Хоча існують певні виклики, такі як фінансова обмеженість і політичні проблеми, нові технології та методи співпраці допомагають подолати ці труднощі і сприяють розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти.

Правові та нормативні засади партнерства в освіті створюють фундамент для розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти, яке сприяє підвищенню якості навчання, наукових досліджень і створенню можливостей для мобільності студентів і викладачів. Завдяки цим засадам країни можуть взаємодіяти, обмінюватися досвідом і ресурсами, що сприяє інтеграції їхніх освітніх систем у глобальний освітній простір. Водночас важливими є також механізми фінансування та підтримки міжнародних ініціатив, що дозволяють зробити партнерство у сфері освіти більш ефективним і доступним для усіх учасників.

Форми та інструменти міжнародного освітнього партнерства є невід'ємною частиною сучасного освітнього ландшафту, який активно розвивається на глобальному рівні. Вони не лише забезпечують основу для взаємодії між країнами в освітній сфері, а й сприяють мобільності студентів і викладачів, що є важливим фактором у забезпеченні культурного та професійного обміну. Ці інструменти створюють сприятливі умови для спільних наукових досліджень, обміну досвідом, що сприяє розвитку інновацій та технологій у різних галузях науки і освіти. Завдяки різноманітним формам партнерства, таким як академічні обміни, спільні

програми, наукові проекти та міжнародні стипендії, країни можуть не лише обмінюватися знаннями, а й створювати спільні навчальні та науково-дослідні платформи. Це, в свою чергу, дозволяє інтегрувати національні освітні системи в глобальний освітній простір, що є важливим для досягнення високих стандартів освіти та підвищення конкурентоспроможності навчальних закладів на міжнародній арені. Завдяки міжнародному співробітництву країни мають можливість розвивати свої освітні системи, впроваджувати новітні методики та технології навчання, що сприяє покращенню якості освіти та наукових досліджень. Водночас це дозволяє створювати стійкі культурні зв'язки та зміцнювати міжнародні відносини, що є важливим аспектом для стабільного розвитку у глобалізованому світі.

Міжнародна освітня політика МОН України — це комплексна система дій, спрямованих на підвищення якості освіти, адаптацію до глобальних стандартів, зміцнення науково-освітнього потенціалу країни та активну інтеграцію у світовий освітній простір. Завдяки стратегічній взаємодії з міжнародними партнерами, участі в глобальних ініціативах і підтримці академічної мобільності Україна формує конкурентну та стійку систему освіти, здатну відповідати викликам сучасного світу.

Участь у міжнародних освітніх програмах відкриває перед Україною нові можливості для побудови сильної освітньої екосистеми. Вона не лише дає доступ до ресурсів і знань, а й формує нову генерацію українських фахівців — відкритих до світу, підготовлених до глобальних викликів, здатних критично мислити та діяти в умовах складних трансформацій. У нинішніх реаліях, коли система освіти водночас потребує захисту, адаптації й оновлення, міжнародні ініціативи стають точкою опори й ресурсом для відновлення та стійкого розвитку.

В результаті співпраці МОН України з ключовими міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО, OECD, EUA, UNICEF та іншими, Україна здобуває важливі переваги в освітній сфері, що безпосередньо

впливає на розвиток національної освіти. Таке партнерство не лише допомагає інтегрувати міжнародні стандарти в освітню політику України, але й сприяє формуванню стійкої та конкурентоспроможної системи освіти, здатної відповідати вимогам глобального освітнього середовища. Перш за все, міжнародна співпраця забезпечує Україні доступ до передового досвіду та новітніх освітніх практик, що дозволяє покращити якість освіти на всіх її рівнях — від шкільного до вищого. Це дає змогу Україні запроваджувати інноваційні методики навчання, створювати нові можливості для розвитку професійної кваліфікації педагогів та покращувати освітні програми. Залучення до міжнародних освітніх мереж дозволяє впроваджувати прогресивні підходи до організації навчального процесу, підвищувати рівень академічної мобільності та зміцнювати міжнародне співробітництво в освітньому середовищі. Співпраця з міжнародними партнерами також сприяє інституційній стійкості національної освіти, оскільки вона дозволяє забезпечити стабільний доступ до нових фінансових і технологічних ресурсів, а також отримати підтримку у вирішенні актуальних проблем в галузі освіти, таких як інклюзивність, цифровізація та безпека навчального процесу в умовах кризи.

Формування сталого партнерства з міжнародними організаціями у сфері освіти є багатовимірним процесом, який вимагає системного підходу та стратегічного бачення. Таке партнерство базується на взаємній довірі, відкритості, спільних цінностях і відповідальності. Завдяки інституційним, фінансовим, інформаційним, правовим і кадровим механізмам можливо досягти суттєвого прогресу у розвитку якісної, доступної, інклюзивної та інноваційної освіти, що відповідає сучасним викликам глобалізованого світу.

Успішна реалізація міжнародного освітнього співробітництва залежить не лише від наявності зовнішньої підтримки, але й від внутрішньої спроможності країн долати перешкоди, адаптуватися до вимог партнерства та стратегічно планувати освітній розвиток. Зменшення бар'єрів потребує

реформування управління, інвестицій у людський капітал, цифрову трансформацію освіти та активної участі у міжнародному діалозі.

Перспективи міжнародної інтеграції української освіти є надзвичайно широкими та різноплановими. Вони охоплюють як структурні реформи на рівні державної політики, так і конкретні дії на рівні університетів, науковців та студентів. Для реалізації цих можливостей необхідна системна підтримка, стратегічне бачення та готовність до інновацій. Успішна інтеграція сприятиме не лише підвищенню якості освіти, а й посиленню авторитету України на міжнародній арені, зміцненню її людського потенціалу та сталому розвитку в умовах глобальної конкуренції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380
3. Анісімович-Шевчук О. З. Освітня політика як інструмент національної безпеки держави. Політичне життя. (Лип 2024), 2024. С. 47-54.
4. Бовсунівська І.В. Публічно-приватне партнерство як об'єкт теоретичних досліджень у сфері публічного управління. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2019. № 2, Т. 30(69).
5. Войналович О.О. Глобалізація і розвиток сучасної освіти в Україні. Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2014. С. 184–186.
6. Вовк М. П. Націєтворчі засади україномовної освіти (про результати проведення щорічного вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку» до міжнародного дня рідної мови 2024). Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2024. № 6(1).
7. Губанова Т. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні: нормативноправова характеристика. Підприємництво, господарство і право. Теорія держави і права. 2019. № 6.
8. Губенко В. Організація освіти в умовах війни: рекомендації міжнародних організацій та управлінський аспект. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2024. Вип. 7. С. 22–33.
9. Глушко, О. Стратегічний та законодавчий рівні реформування змісту шкільної освіти на компетентнісних засадах у країнах ЄС. Український педагогічний журнал, 4, 2022. С. 45–58.
10. Дацій Н. В. Партисипативність як принцип наукового управління в якості підвищення рівня освіти. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 5.

11. Денисюк О. Я., Титаренко Н. В., Дронь Т. О. Освітні індикатори рівня забезпеченості вчителями освітньої галузі під час трансформаційних процесів: міжнародний і вітчизняний контексти. Освітня аналітика України. 2024. Вип. 1. С. 60–71.
12. Дороніна Т. О., Овчаренко О. А. Сучасні підходи до гендерної рівності в шкільній освіті: міжнародний досвід для України. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. № 8. С. 195–203
13. Державна освітня політика: сутність поняття, системність, історико політичні аспекти. Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. URL: <https://kno.rada.gov.ua/print/73364.html>
14. Інститут освітньої аналітики: Державна наукова установа. URL:<https://iea.gov.ua/>
15. Інтеграція освітньої системи України в європейський освітній простір: виклики та можливості. URL: https://www.researchgate.net/publication/375775060_INTEGRACIA_OSVITNOI_SISTEMI_UKRAINI_V_EVROPEJSKIJ_OSVITNIJ_PROSTIR_VIKLIKI_TA_MOZLIVOSTI
16. Євроінтеграційний портал. (2023). Аналітичний звіт до Повідомлення Комісії для Європейського Парламенту, Європейської Ради та Ради Висновок Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі. <http://bitly.ws/PpuR>
17. Киричок А. Освіта у сфері зв'язків з громадськістю: міжнародний досвід та українські реалії. Вісник Книжкової палати. 2015. № 12. С. 45–48
18. Локшина, О. Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України. Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 3–4, 2018. С. 127–132.
19. Локшина, О. Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. Український педагогічний журнал, 2, 2024. С. 6–19.

20. Лукаш Ю., Гришина О., Буряк Н. Медична освіта в контексті глобалізації: міжнародні програми обміну та співпраця університетів. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. № 3. С. 388–400
21. Майстро С. В. Освітньо-наукова складова механізму міжнародного співробітництва України у сфері цивільного захисту. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. 2018. Вип. 2. С. 415–424
22. Міністерство освіти та науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>
23. Місія, функції та стратегічні пріоритети МОН. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/misiya-ta-funkciyi>
24. Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час: методичні рекомендації. / В. О. Радкевич, С. Г. Кравець, В. В. Попова, Я. О. Чепуренко & В. І. Крячко; за голов. ред. В. О. Радкевич, С. Г. Кравець. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2024. 72 с.
25. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні; за заг. ред. президента НАПН України В.Г.Кременя. К.: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
26. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Міністерство освіти і науки України, Інститут освітньої аналітики. Київ, 2022. 358 с.
27. Оверченко М. Роль міжнародних та громадських організацій у подоланні освітніх втрат в Україні. Український педагогічний журнал. 2024. № 1. С. 65–73
28. Освіта України в умовах воєнного стану : інформ.-аналіт. зб. / за загал. ред. С. Шкарлет. Київ МОН України, 2022. - 358 с.
29. Островський І., Рибак Г. Освітні аспекти міжнародної інтелектуальної міграції. Науковий вісник Ужгородського національного

університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 25(2). С. 42–45

30. Публічно-приватне партнерство у сфері вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055620.pdf#page=30>

31. Паска Т. Сучасні освітні технології як засіб етнічної соціалізації студентів у процесі реалізації міжнародного проекту «Освіта і культурна спадщина». Молодь і ринок. 2024. № 1. С. 53-58

32. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Docs%20Kampania%20Priyom%2024/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf>

33. Шпарик, О. Інтеграція шкільних систем у Європейському Союзі: сучасні тенденції. Український педагогічний журнал, 3, 2024. С. 41–51

34. European Commission. (2020). Erasmus+ Programme Guide. Brussels: European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2.ec.europa.eu/files/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

35. Altbach, P. G., & Knight, J. (2020). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, 24(3), 235-253

36. Knight, J. (2021). Internationalization of higher education: A conceptual framework. In D. Deardorff, H. de Wit, J. Heyl, & T. Adams (Eds.), *The Sage Handbook of International Higher Education* (pp. 29-46).

37. UNESCO. (2020). Education for Sustainable Development: A Roadmap. Paris: UNESCO. Retrieved from: <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>

38. Beerkens, M. (2020). The impact of international collaboration on higher education: An analysis of European higher education institutions. *Higher Education Policy*, 33(4), 539-554

39. Teichler, U. (2020). The Changing Role of Higher Education in International Cooperation: From Academic Exchange to Global Education. *Higher Education Quarterly*, 74(2), 128-145

40. Wolf P. J., Kisida B., Gutmann B., Puma, M., Eissa N. and Rizzo L. 2013. School vouchers and student outcomes: Experimental evidence from Washington D.C. *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol. 32 No. 2. Pp. 246–270.